

RĂSPUNDERE SAU RESPONSABILITATE MINISTERIALĂ?

Tatiana CIOBANU, doctor în drept, lector superior,
catedra, Științe Administrative, Universitatea de Stat din Moldova

The minister is a great responsibility for the destiny of a country or an area of work in a country, which implies the possibility of liability of the person who has received such an assignment. Some authors identify responsibility with accountability, while others consider a form of accountability liability, so these two concepts would be interrelated phenomena. This mutual relation is materialized in that responsibility creates liability, as in the opinion of these authors; the latter is merely a specific manifestation of the former. The concept of responsibility does not coincide with the responsibility although, obviously, the two concepts have a fairly large area of overlapping semantic and pragmatic.

În Programul de activitate al Guvernului Republicii Moldova „Integrarea Europeană: Libertate, Democrație, Bunăstare” pentru anii 2011-2014, se declară o administrație responsabilă și eficientă, având obiectiv prioritar „restructurarea profundă a administrației publice centrale în vederea creării unui cadru instituțional eficient, funcțional și durabil, dedicat supremației legii și acordării unor servicii publice calitative populației”[7].

Promovarea asigurării stabilității și responsabilității funcționarilor administrației publice centrale devine o tendință în societatea democratică. În unele țări se cere ca o parte din funcționari să-și asume o responsabilitate personală pentru actele lor[22, p.57]. În altele, deși pot fi chemați să răspundă în fața unei comisii speciale, funcționarii civili sunt nominal neutri și sunt făcuți responsabili de acțiunile lor numai în cazuri de proastă administrare. În rest, se admite că acțiunile lor sunt întreprinse în numele instituției și, drept urmare, se includ în conceptul de responsabilitate colectivă [17, p.97].

Funcția de ministru reprezintă o mare responsabilitate pentru destinele unei țări sau a unui domeniu de activitate dintr-o țară, ceea ce presupune și posibilitatea angajării răspunderii persoanei, care a primit o astfel de însărcinare. Sunt sectoare importante ale vieții statului unde un ministru prin deciziile sale poate influența în mod profund și, uneori ireversibil, în sens negativ sau pozitiv, interesele generale. Acest fapt a provocat, încă de la începuturile conturării instituției ministeriale, discutarea problemei responsabilității miniștrilor [13, p.217].

Conceptul de responsabilitate ministerială în prezentul studiu va fi atribuit persoanelor cu funcții de demnitate publică, statutul cărora este reglementat de Legea privind statutul persoanelor cu funcții de demnitate publică[3]. Astfel miniștri și directorii generali ai altor autorități administrative sunt considerate persoane cu funcții de demnitate publică. În prezent reglementările în vigoare referitoare la răspunderea acestor persoane se conțin în Constituția Republicii Moldova, Legea cu privire la Guvern, Legea cu privire la statutul persoanelor cu funcții de demnitate publică și noua Lege privind administrația publică centrală de specialitate. Analiza acestor acte ne permite să evidențiem răspunderea ministerială ca element al activității acestor persoane și să delimităm specificul în atragerea la răspundere a lor.

În conformitate cu noua Lege privind administrația publică centrală de specialitate, art. art.28, (1) respon-

sabilitatea miniștrilor și directorilor generali ai altor autorități administrative centrale ține de obligația de a-și îndeplini mandatul cu respectarea Constituției Republicii Moldova și a actelor legislative și normative, precum și în conformitate cu programul de activitate a Guvernului[4].

În urmare este prevăzută responsabilitatea politică “în mod solidar cu ceilalți membri, pentru activitatea Guvernului și pentru actele acestuia în fața Parlamentului”[3].

Cu referire la răspunderea individuală sau personală miniștri răspund “în fața Prim-ministrului pentru activitatea ministerului pe care îl conduc și pentru domeniile de activitate încredințate acestuia” iar conform art. 28, al.3,4 “directorii generali răspund în fața prim-viceprim-ministrului sau a viceprim-ministrului responsabil de coordonarea și controlul activității acesteia, precum și împreună cu aceștia în fața Prim-ministrului”[3]. Fiind executori primari de buget, răspunderea personală survine pentru modul în care utilizează alocațiile aprobate autorităților pe care le conduc și pentru gestionarea optimă a fondurilor publice.

În cazurile prevăzute de legislație, pe lângă răspunderea personală, miniștrii și directorii generali ai altor autorități administrative centrale răspund disciplinar, civil, contravențional sau penal, inclusiv după expirarea mandatului lor.

Pentru început vom încerca să precizăm unele neclarități conceptuale privind conceptele „răspunderea” și „responsabilitatea”. În unele studii prin „responsabilitate” se are în vedere raportul social în cadrul căruia își desfășoară activitatea funcționarului public, pe când „răspunderea” îmbracă forme specifice fiecărei ramuri de drept în funcție de calificarea faptei acestuia ori de câte ori aduce atingere unor norme juridice[20, p.203]. Responsabilitatea este mai mult o atitudine pe care funcționarul o are în raport cu autoritatea dar și cu cetățeanul, o conștientizare lăuntrică a obligațiilor sale prin prisma atribuțiilor specifice. Astfel dacă răspunderea publică reprezintă o instituție formală (integrarea subiectului public într-o anumită regulă formală a jocului public), responsabilitatea publică reprezintă o instituție morală (informală). S-ar putea spune că, într-un anumit sens, răspunderea publică este impusă exogen în timp ce responsabilitatea publică este generată endogen.

Noțiunea de responsabilitate a miniștrilor (directorilor generali ai altor autorități administrative centrale) de cele mai multe ori se identifică în sensului noțiunii de responsabilitate politică, abordând-o ca pe un concept asupra

căruia există consensul teoreticienilor și referindu-se la ea întotdeauna în raport cu o anumită instituție: Guvern, Președinte sau Parlament. Responsabilitatea este mai mult de natură volitivă, educațională, care se dobândește și se apreciază în timp, în mod conștient. Din acest motiv unii autori consideră că există o deosebire legată de momentul asumării uneia sau a alteia dintre cele două instanțe comportamentale: răspunderea este adjucecată în momentul în care subiectul public în cauză încalcă o normă formală (de obicei juridică), în timp ce responsabilitatea este asumată înainte ca subiectul public în cauză să intre în rolul public care antrenează o anumită răspundere, tocmai ca o premisă a intrării în rolul respectiv.

În timp ce răspunderea publică este inexorabilă (în caz de neconformare, sancțiunea prevăzută de normă se aplică cu certitudine), responsabilitatea publică nu este inexorabilă. Responsabilitatea publică, generată endogen, nu poate fi sancționată decât tot endogen. Nu există o instanță formală sau informală, în afara propriei conștiințe a subiectului public în cauză, care să penalizeze neconformarea la propriile reguli de conduită publică. De exemplu, în cazul politicianilor care, să spunem, nu-și țin promisiunile electorale sau, și mai rău, nu urmează programul de guvernare cu care au venit la putere, instanța care i-a propulsat în funcția publică (electoratul) nu va putea să le aplice nici o penalizare decât cu prilejul următoarelor alegeri (iar, dacă alegerile sunt pe liste de partid, nici atunci în totalitate) [12, p.236].

Cu referire la acest capitol, noul proiect de lege ministerială a instituit forme specifice de răspundere politică individuală în următoarele forme: prezentarea de informații, lămuriri sau declarații; prezentarea de scuze; întreprinderea anumitor acțiuni; revocarea din funcție[9]. Considerăm că aceste forme implică responsabilitate și nu răspundere, din care motiv denumirea articolului trebuie modificată în favoarea celei dintâi. Cu atât mai mult, nu există prevederi normative care ar face posibilă aplicarea acestor forme, ele purtând un caracter moral, educațional, conștientizat sau nu.

Unii autori identifică răspunderea cu responsabilitatea, pe când alții consideră răspunderea juridică o formă a responsabilității, deci aceste două noțiuni ar reprezenta fenomene interconexe[11, p.77]. Această legătură reciprocă se materializează în aceea că responsabilitatea dă naștere răspunderii, întrucât, conform opiniei acestor autori, ultima nu este decât o manifestare specifică a celei dintâi. Conceptul de responsabilitate nu coincide cu cel de răspundere deși, evident, cele două concepte au o zonă destul de însemnată de suprapunere semantică și pragmatică.

În acest sens Guvernul Republicii Moldova a propus adoptarea Legii privind răspunderea ministerială, care a pornit de la dezideratul că în fața legii toți trebuie să fie egali și presupune responsabilitatea persoanelor cu funcție de demnitate publică în special a membrilor Guvernului. Proiectul reglementează două forme de răspundere ministerială – răspunderea politică și răspunderea juridică. Răspunderea politică poate fi colectivă sau individuală și poate fi cerută de către Parlament.

În ceea ce privește **răspunderea politică** a miniștrilor, acesta operează în calitate de membru al Guvernului,

iar Constituția în art.106¹ prevede că “Guvernul își poate angaja răspunderea în fața Parlamentului asupra unui program, unei declarații de politică generală sau unui proiect de lege”[1]. Conform art. 106 „Parlamentul, la propunerea a cel puțin o pătrime din deputați, își poate exprima neîncrederea în Guvern, cu votul majorității deputaților”[1]. Răspunderea politică se materializează în întrebările și interpelările ce le pot fi adresate în Parlament și, în aceeași zonă, se înscrie și faimoasa moțiune de cenzură cu care cât de cât am început să ne familiarizăm. Răspunderea politică nu poate interveni decât pentru o „conduită culpabilă a Guvernului în ansamblul său sau a unui membru al acestuia, o „culpă politică”, culpă care poate să constea, pur și simplu, în imposibilitatea de a face față unei situații sau în rezolvarea defectuoasă a unui caz, ceea ce înseamnă că, implicit, Guvernul sau ministrul în cauză fie au încălcat cadrul constituțional sau legal, fie au acționat dincolo de acest cadru, deci cu exces de putere[21, p.3].

Conform Legii cu privire la Guvern răspunderea politică se materializează și în forma unei dări de seamă despre activitatea sa, ținută cel puțin o dată pe an în fața Parlamentului iar „miniștrii și conducătorii altor autorități administrative centrale, în baza unei hotărâri a Parlamentului, țin în fața lui dări de seamă asupra activității lor”[2]. În acest sens sunt obligați să răspundă la întrebările formulate de deputați referitor la activitatea Guvernului și a organelor din subordinea lui în modul stabilit.

Se susține că „răspunderea colectivă a membrilor Guvernului nu poate exista deoarece trebuie să existe răspundere „personală” a fiecărui membru”. Raporturile dintre Parlament și Guvern sunt raporturi nu numai de natură politică dar și juridică, de aici răspunderea Guvernului are o natură dublă, politică și juridică. Probabil, că în cazul de față se poate de vorbit de „responsabilitate ministerială” (ca responsabilitate personală) și „responsabilitate guvernamentală” (ca responsabilitate colectivă), vizând după caz fie membrii Guvernului, considerați individual, fie Guvernul în ansamblul său. Distincția constă în aceea, că prima noțiune este mai largă decât cea de a doua, aceasta din urmă considerată a fi în sens strict. Astfel, în timp ce responsabilitatea guvernamentală se referă la responsabilitatea colectivă a Guvernului, responsabilitatea ministerială invocă atât răspunderea solidară, cât și pe cea individuală a fiecărui membru al organului colegial, independent de angajarea responsabilității celorlalți. Suntem de acord cu această teză în sensul că este necesar de a preciza chiar în denumirea legii sau articolului acest fapt. În acest sens Constituția folosește conceptul de răspundere iar Legea privind administrația publică centrală de specialitate - responsabilitate, cu presupunerea că este prezentă și răspunderea.

În opinia prof. Antonie Iorgovan, ideea de răspundere politică a Guvernului, nu este străină de cea a răspunderii juridice, concluzionând că și în cazul răspunderii politice trebuie să admitem existența unei culpe aceluia care răspunde și în mod implicit ideea încălcării unor norme și principii de drept, în cazul de față ale dreptului constituțional sau ale dreptului administrativ după caz[16, p.416]. Cu atât mai mult ideea de răspundere politică a miniștrilor nu este străină ideii de răspundere juridică. Atunci când

ne raportăm la autorități publice, răspunderea politică nu reprezintă altceva decât o formă a răspunderii juridice, instituție a dreptului public, evocând, prin această sintagmă, dreptul constituțional și dreptul administrativ [19, p. 11].

Referitor la noțiunea de „răspundere“, doctrina juridică face distincție chiar între „răspunderea politică“ și „răspunderea juridică“, distincția având la bază faptul că prima se declanșează pe tărâmul jocului politic, fără ca în mod necesar să fie încălcat un text de drept pozitiv, în timp ce răspunderea juridică ministerială se va angaja pe tărâmul dreptului civil și respectiv penal cu aplicarea sancțiunilor respective. Considerăm ca responsabilitatea colectivă a miniștrilor impune fiecărui ministru responsabilitatea pentru activitatea întregului Guvern. Răspunderea ministerială este indiscutabil o răspundere politică, acest lucru semnificând în primul rând, că baza ei nu este nici penală, nici civilă, ci de o natură aparte, deși se întemeiază pe același principiu ca răspunderea civilă sau penală, adică pe faptul că puterea publică este ținută să dea socoteală de actele sale și să-și asume consecințele acestora.

Clarificarea de principiu a răspunderii sau responsabilității pe care o poartă miniștrii se impune de la sine, căci, să nu uităm, ministrul nu este decât un slujbaș al poporului, lipsit de privilegii. Responsabilitatea ministerială nu se mai bazează pe ideea de fapta imputabilă, nici pe cea de risc, deși nu le exclude, ci pe ideea ca guvernării sunt în serviciul guvernaților [14, p. 384]. Astfel, se menționează că miniștrii sunt responsabili și de „administrația neabilă“, care poate duce la dezastre, prin aceea că un ministru trebuie să răspundă și de „inteligenta gestiunii sale ca și cum administrator al lucrului altuia“. Datorită principiului responsabilității politice, este înlăturat de la putere ministrul incapabil, chiar dacă a fost cinstit și nu a violat legea. Subscriem la acest concept, potrivit căruia responsabilitatea politică a miniștrilor este arma parlamentară cea mai utilizată în statul modern. Sub acest aspect se apreciază că ministrul nu poate să nu fie de acord cu acțiunile Guvernului, în întregime, deoarece în caz contrar el trebuie să-și prezinte demisia.

În acest context, merită enunțată viziunea autorului St. Deaconu, potrivit căruia în cazul răspunderii politice a membrilor Guvernului, avem în funcție principiul răspunderii solidară, însă în același timp nu poate fi negată existența răspunderii politice individuale a miniștrilor [15, p. 27].

Răspunderea **politică individuală** a membrului Guvernului poate lua mai multe forme în funcție de acțiunile lui și de gravitatea acestora. Aceasta poate interveni pentru activitatea generală a instituției pe care o conduce sau drept rezultat al acțiunilor sau inacțiunilor proprii, în calitate de membru al Guvernului, sau de conducător al unei autorități publice. Totodată, membrul Guvernului poate fi tras la răspundere pentru acțiunile sau inacțiunile funcționarilor publici din cadrul autorității pe care o conduce și pentru consecințele cauzate de îndeplinirea de către aceștia a ordinului sau dispoziției ilegale a conducătorului autorității. Astfel, în afară de răspunderea pentru propriile fapte, responsabilitatea unui membru al Guvernului poate fi angajată datorită actelor funcționarilor săi: fie aceștia au lucrat fără acordul ministrului, fie, având cunoștință

de acțiunile ilegale ale subordonaților săi, ministrul nu a întreprins măsurile necesare, rea organizare, nepricepere, insuficiența cunoaștere a realității sociale, exagerarea servirii interesului general, în interesul celui particular, nerealizarea sarcinilor atribuite ministerului.

Responsabilitatea politică individuală în sensul clasic al noțiunii este responsabilitatea pentru mandatul ministrului condus în sens îngust, adică pentru calitatea, corectitudinea, coordonarea, comunicarea și evaluarea politicilor. În sensul larg al cuvântului, responsabilitatea politică individuală se extinde asupra controlului performanței agențiilor ministeriale care raportează ministrului sau sunt în subordinea acestuia. Miniștrii trebuie să accepte imputarea responsabilității personale, prin urmare să-și prezinte demisia, în cazul greșelilor majore care țin de calitatea, corectitudinea sau rezultatul advers al politicii, dar și pentru situații scandaloase în activitatea agențiilor subordonate.

Răspunderea politică individuală poate lua mai multe forme, cum ar fi prezentarea de informații, lămuriri sau declarații, prezentarea de scuze, întreprinderea anumitor acțiuni. Aceste forme de răspundere pot interveni și pentru faptele săvârșite în calitate de membru al Guvernului. Fiecare membru al Guvernului este responsabil în mod individual pentru activitate generală a autorității publice pe care o conduce în fața Prim-ministrului; acțiunile sau inacțiunile funcționarilor publici și celui alt personal din cadrul autorității pe care o conduce; comportamentul personal. Ca un ultim remediu, Parlamentul poate adopta o moțiune, prin care să ceară Prim-ministrului începerea procedurii de revocare din funcție a unui membru al Guvernului. Iar în cazul în care Prim-ministrul se solidarizează cu cel a cărui revocare se cere, Parlamentul poate iniția procedura de exprimare a neîncrederii față de întreg Guvernul, intervenind în acest caz răspunderea solidară a tuturor membrilor Guvernului. Menționăm ca aceste prevederi se conțin în proiectul de lege privind răspunderea ministerială, care a fost propus de către PLDM și respins de către legiuitor [9].

Prevederile legale privind răspunderea ministerială sunt absolut necesare într-un stat care se declară orientat spre asigurarea integrității agențiilor publice și care conștientizează că aceasta îi lipsește. Preocupările pentru proiectul de Lege privind răspunderea ministerială încep de mai bine de zece ani în urmă, un astfel de proiect intrând în Parlament încă în anul 2000, proiect respins prin Hotărârea Parlamentului nr. 1284 din 06.10.2000. Ulterior, elaborarea proiectului de Lege privind răspunderea ministerială a continuat să rămână în agenda guvernamentală (Planul de activitate a Guvernului pe trimestrul IV al anului 2006, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 1130 din 29.09.2006), fără a reuși, însă, să fie promovat. Se pare, că elaborarea, promovarea și adoptarea proiectului de Lege privind răspunderea ministerială, de rând cu alte proiecte anticorupție, devine un veritabil test de voință politică, care nu poate fi trecut. Astfel, proiectul de Lege privind răspunderea ministerială este de oportunitate notorie și care, după o perfectare în vederea diminuării potențialului de coruptibilitate, ar putea să aibă un impact esențial asupra calității guvernării.

Definitivarea proiectului de Lege cu privire la răspunderea ministerială și trimiterea acesteia spre adoptare Parlamentului Republicii Moldova ca o necesitate imperioasă și o soluție viabilă pentru crearea unei atitudini conștiințioase și responsabile din partea Guvernului și a membrilor săi în exercitarea atribuțiilor lor conform legii. La această recomandare există două opțiuni: adoptarea unei Legi cu privire la răspunderea ministerială sau includerea acestor reglementări în Legea cu privire la Guvern. Considerăm că oricare din aceste opțiuni este acceptabilă, mult mai importantă fiind existența voinței politice de a adopta aceste reglementări.

Suntem de acord cu opinia susținută de ministrul Justiției, care, în avizul asupra proiectului legii privind răspunderea ministerială, îl consideră în mare parte redundant și care preia în formulă declarativă reglementările care deja se conțin în Constituție, Legea cu Privire la Guvern și în Legea cu privire la Regulamentul Parlamentului. Toate capitolele acestei legi sunt repetitive, în esență reproducând în forma declarativă normele legislative executorii existente anterior [10].

O practică greșită s-a stabilit în acest proiect și în privința responsabilității politice colective, care include responsabilitatea principală în fața Parlamentului, dar și sprijinul public pentru deciziile și hotărârile Cabinetului de Miniștri. În cazul în care un ministru este în dezacord și își dorește promovarea publică a opiniei sale, acesta va pleca din Cabinetul de Miniștri sau se va iniția procedura de demitere a acestuia.

Responsabilitatea politică nu poate fi reglementată prin normele juridice executorii.

În art. 23 a Legii cu privire la statutul persoanelor cu funcții de demnitate publică, demnitarul își exercită mandatul cu bună-credință, iar în cazul încălcării acestei prevederi, demnitarul poartă răspundere personală[3]. Această formă de răspundere poate fi disciplinară, civilă, contravențională sau penală în condițiile legii.

Răspunderea personală este înțeleasă diferit în Legea privind administrația publică centrală de specialitate. În acest sens conform art. 28 din lege „miniștrii și directorii generali ai altor autorități administrative centrale, fiind executori primari de buget, poartă răspundere personală pentru modul în care utilizează alocațiile aprobate autorităților pe care le conduc și pentru gestionarea optimă a fondurilor publice”[4]. Analiza regulamentelor de funcționare a ministerelor și autorităților administrative centrale ne permite să concluzionăm că indicarea acestei forme de răspundere este obligatorie pentru fiecare ministru, deoarece actele sus numite conțin în majoritatea cazurilor răspunderea pentru gestionarea fondurilor publice și pentru integritatea bunurilor materiale[5, 6].

În cazurile prevăzute de legislație, pe lângă răspunderea personală politică, miniștrii și directorii generali ai altor autorități administrative centrale răspund individual disciplinar, civil, contravențional sau penal, inclusiv după expirarea mandatului lor.

Toate aceste forme de răspundere au găsit reflectare în proiectul Legii privind răspunderea ministerială „răspunderea juridică poate fi aplicată doar individual față de unul sau, dacă este cazul, mai mulți membri ai Guvernului, fără a lua forma răspunderii colective”[9].

Specificul răspunderii juridice ministeriale este dat de circumstanțierea locului, timpului și modului de săvârșire a faptului ilicit, dar și de calificarea subiectului - activ din punct de vedere al săvârșirii faptei și pasiv din punct de vedere al răspunderii juridice - căruia i se cere să aibă calitatea de persoană cu funcție de demnitate publică. Astfel, vor fi considerate fapte care atrag răspunderea juridică a demnitarilor publici doar acele fapte ilicite care îndeplinesc cumulativ condițiile:

1) sunt fapte care intra în sfera ilicitului: disciplinar, contravențional, penal sau civil, fiind prevăzute în legislația specifică;

2) sunt săvârșite cu vinovăție (intenție sau culpa);

3) sunt generatoare de prejudicii;

4) între săvârșirea faptei și producerea prejudiciului există o legătură de cauzalitate;

5) subiectul activ al faptului ilicit, subiect pasiv al răspunderii juridice, trebuie să aibă calitatea de funcționar public, deci un subiect calificat;

6) faptul ilicit, izvor al răspunderii juridice, este săvârșit în timpul serviciului sau în legătură cu atribuțiile de serviciu.

Activitatea miniștrilor se desfășoară, fără îndoială, în cadrul unor norme juridice care presupun o anumită disciplină, conduită, responsabilitate și garanții bine reglementate. Nu există o valoare mai importantă, pentru un funcționar public responsabil, decât îndeplinirea cu bună credință și bună înțelegere a sarcinilor care derivă din atribuțiile funcției sale, precum și continuă drept preocupare pentru perfecționarea activității, pentru sporirea eficacității și eficienței muncii sale.

Va trebui să mai observăm însă că, în ceea ce privește reglementarea domeniului răspunderii ministeriale, considerăm ca este necesară amendarea cadrului legislativ pentru a contura cu mai multa rigurozitate cadrul în care operează răspunderea civilă a funcționarului public și de a delimita de răspunderea civilă generală, o asemenea reglementare va trebui să se coreleze și cu dispozițiile Legii contenciosului administrativ privind răspunderea ministrului vinovat pentru prejudiciile cauzate persoanelor fizice sau juridice.

Proiectul Legii răspunderea ministerială nu face decât să extindă aria încălcărilor, chiar dacă lasă pe seama dreptului comun pedepsirea acestora. Proiectul accentuează în detalii răspunderea disciplinară, pentru acțiunile sale în îndeplinirea atribuțiilor care îi revin. Din care motiv s-a expus părerea că se repetă normele din alte legi speciale.

Cu referire la răspunderea penală, proiectul legii (privind răspunderea ministerială) are menirea de a incrimina acele fapte penale ce pot fi săvârșite numai și numai de un ministru în exercițiul funcției sale. În acest context era necesar de stipulat pe deplin procedura, competența organelor și specificul pedepsirii miniștrilor. După cum se poate desprinde din cuprinsul dispozițiilor constituționale în ceea ce privește angajarea răspunderii penale a membrilor Guvernului, situația este inversă, față de răspunderea politică, cea dintâi putând privi doar pe fiecare membru în parte, deoarece, prin natura ei, răspunderea penală este exclusiv individuală. Acest fapt persistă în Legea responsabilității ministeriale din România, care prevede asemenea infrac-

țiuni, pe care este aproape imposibil, ca un membru al Guvernului să comită vreuna din faptele expres incriminate. În schimb, viața publică a demonstrat, și există cazuri recente în acest sens, că tipurile de fapte ilicite ce pot fi comise de miniștri se regăsesc într-o cu totul altă zonă, cea a faptelor de corupție, a delictelor de natură economică sau chiar a celor de natură informatică, prin subordonarea unor interese publice, esențiale în actul guvernării, unor interese politice, de moment, conjuncturale, mărunte[8]. Pentru celelalte infracțiuni ce ar putea fi comise de un ministru în afara exercițiului funcției sale, într-adevăr, este suficientă recurgerea la legea penală și instanțele ordinare.

O altă problemă controversată, constatată este lipsa unor reglementări clare referitor la răspunderea Guvernului și a membrilor acestuia pentru neexecutarea corespunzătoare și în termenele stabilite a obligațiilor sale, în cadrul procesului de implementare a legilor. În acest sens, remarcăm că în pofida unui cadru legal confuz și contradictoriu care există în domeniul administrației publice datorită neexecutării din partea autorităților centrale a obligațiilor sale legale, practic nu sunt cunoscute cazuri de aplicare a unor sancțiuni unor demnitari de rang înalt pentru astfel de motive[18, 148].

În concluzie trebuie să stabilim că responsabilitatea ministerială este instituția juridică prin care o persoană de drept public este declarată de legiuitor potențial responsabilă pentru întreaga activitate, inclusiv pentru actele și faptele administrative producătoare de pericole sau de prejudicii pe care le-ar putea comite pe timpul organizării executării concrete a legilor, fie personal, fie prin funcționarii săi publici ori prin lucrurile aflate în administrarea sa.

Prin comparație, răspunderea juridică este forma de răspundere stabilită concret de autoritatea competentă, în urma unei proceduri legale, prin aplicarea sancțiunii, însoțită sau nu de anularea actului ilicit, înlăturarea stării de fapt ilegală, reconstituirea situației anterioare și stabilirea măsurilor de reparare a prejudiciului cauzat, după caz. Dacă s-a mizat pe răspunderea ministerială separată, trebuie de indicat în cazul fiecărei forme, specificul atragerii la răspundere, deoarece în caz contrar se repetă prevederile legale.

Legea trebuie adoptată pe cât se poate de urgent pentru a putea stabili gradul de răspundere ministerială și institui un sistem modern, inovativ și eficient al administrației publice centrale de specialitate care la moment este doar declarativ în reglementările în vigoare, rămânând fără aplicabilitate, dar care se cere a fi profesionist, responsabil, transparent și controlabil.

Referințe bibliografice:

I. Acte normative:

1. Constituția Republicii Moldova din 29.07.1994, Monitorul Oficial al Republicii Moldova din 12.08.1994, Nr. 1. Data intrării în vigoare: 27.08.1994
2. Legea cu privire la Guvern din 31.05.1990, Monitorul Oficial al Republicii Moldova din 26.09.2002, Nr. 131-133
3. Legea cu privire la statutul persoanelor cu funcții de demnitate publică din 16.07.2010, Monitorul Oficial al Republicii Moldova din 05.10.2010 în Nr. 194-196

4. Legea privind administrația publică centrală de specialitate din 04.05.2012, Monitorul Oficial al Republicii Moldova din 03.08.2012, Nr. 160-164. Data intrării în vigoare : 03.02.2013

5. Hotărârea Guvernului Republicii Moldova Nr. 793 din 02.12.2009 cu privire la aprobarea Regulamentului privind organizarea și funcționarea Ministerului Agriculturii și Industriei Alimentare, structurii și efectivului-limită ale aparatului central al acestuia, Monitorul Oficial al Republicii Moldova din 04.12.2009, Nr. 174-176

6. Hotărârea Guvernului Republicii Moldova Nr. 695 din 18.11.2009 cu privire la aprobarea Regulamentului, structurii și efectivului-limită ale Ministerului Transporturilor și Infrastructurii Drumurilor, Monitorul Oficial al Republicii Moldova din 24.11.2009, Nr. 169-170

7. Programul de activitate al Guvernului Republicii Moldova „Integrarea Europeană: Libertate, Democrație, Bunăstare” pentru anii 2011-2014

8. Legea nr. 115/1999 privind responsabilitatea ministerială a României (publicată în Monitorul Oficial nr. 334 din 20 mai 2002)

9. Proiectul de lege privind răspunderea ministerială. Accesibil pe Internet: www.parlament.md

II. Literatură generală de specialitate:

10. Avizul la proiectul de lege privind răspunderea ministerială, dl O. Efrim. Accesibil pe Internet: <http://www.gov.md/sedinterview.php?l=ro&idc=495&id=5983>

11. Baltag D., Moraru E. Responsabilitatea și răspunderea juridică —garanție a libertății individuale. Studii juridice universitare, nr, 1-2, 2011 p.77-94

12. Carp Radu. Răspunderea ministerială. București; ALL BECK, 2003

13. Corbeanu O. Drept administrativ. București: Lumina Lex, 2010

14. Dănișor D. C. Drept constituțional și instituții politice. Vol. I. București: Ed. Științifică, 1997

15. Deaconu S. Răspunderea în dreptul constituțional. București: C. H. Beck, 2007

16. Iorgovan A. Drept administrativ. Vol. I. București: Hercules, 1993

17. Mitran I. Politologia în fața secolului XXI. București: Editura Fundației „România de Mâine”, 1997, p. 97-98.

18. Moraru E. Răspunderea politică – practică internațională. Conferința științifică internațională „Probleme actuale ale istoriei, teoriei dreptului și științelor administrației publice”(1-2octombrie), Chișinău, 2010, p.148-151.

19. Petrescu E. Răspundere și responsabilitate la nivelul puterii executive. Rezumatul tezei de doctorat. București, 2011

20. Stanciu B. Corcimar A. Drept administrativ. Curs universitar. Craiova: SITECH, 2009

21. Tomescu I. Răspunderea ministerială. Rezumatul tezei de doctorat. București, 2010

22. Varzari P. Birocrația în contextul consolidării democrației: tendințe spre modernizare. Rev. - Akademos, nr. 2(21), iunie 2011, p-54-57